

Intervju s predsednikom Hrvaške čebelarске zveze Željkom Vrbosem

Foto: Vedran Lesjak

Po katastrofalnem potresu na Hrvaškem konec leta smo slovenski čebelarji pokazali veliko solidarnost do hrvaških kolegov čebelarjev z zbrano denarno pomočjo. Ob tej priložnosti smo govorili tudi s predsednikom Hrvaške čebelarске zveze Željkom Vrbosem in mu postavili nekaj vprašanj o siceršnjem stanju čebelarstva na Hrvaškem.

Koliko odstotkov hrvaških čebelarjev je članov Hrvaške čebelarске zveze (HČZ), kolikšna je članarina v HČZ in kaj dobi vsak član iz naslova članarine? Kaj so glavne dejavnosti HČZ in kaj je največji izziv zveze? Kakšno je vaše sodelovanje s čebelarskimi zvezami v EU in širše?

Hrvaška čebelarска zveza ima nekaj več kot 6500 članov in približno 2000–2500 čebelarjev nečlanov. Članarina HČZ je za člane fiksna in znaša 225,00 kun, če pa je v isti družini več članov zveze na istem naslovu, znaša 112,50 kun na člana.

Vsak član HČZ je član svojega čebelarскеga društva, v katerem uresničuje svoje temeljne pravice (ima pravico predlagati, voliti in biti izvoljen v delovna telesa društva in

zveze, ima dostop do vseh informacij o delu društva in zveze, ima pravico dopolnjevati čebelarско znanje z usposabljanji in izobraževanji, prejme čebelarско revijo *Hrvaška čebela*, ima pravico sodelovati pri delu skupščine zveze, na podlagi članske izkaznice zveze ima popust na vsa goriva bencinskih črpalk Crodux). Zveza si s svojimi dejavnostmi prizadeva ustvariti najugodnejše pogoje za čebelarstvo v Republiki Hrvaški.

Obstajajo štiri glavna področja delovanja zveze:

- čebelarstvo narediti čim cenejše za čebelarje (pravica do cenejšega dizla, pravica do enotnega nacionalnega kozarca, znižanje DDV za čebele in matice, uresničitev nadomestila za opravevalno dejavnost, organizacija in izvajanje državnega čebelarскеga programa);
- obveščanje in izobraževanje članstva s pomočjo revije *Hrvaška čebela*, organizacija predavanj, izobraževanj in sejmov ter nadzor čebeljih bolezni;
- sprejem ugodnejših zakonskih podlag (sprememba statuta zveze, sprejetje različnih pravilnikov, sprememba dobre čebelarске prakse, sodelovanje z ministrstvom za kmetijstvo – dvigniti z ravni pravilnikov na raven zakona);
- ureditev trga: boj proti ponaredek medu, neoznačenemu in uvoženemu medu, povezati čebelarje za skupen nastop na trgu z enotnim nacionalnim kozarcem za med v trgovskih verigah, okrepiti marketing v čebelarstvu.

Sodelovanje z okoliškimi državami je najboljšo s Slovenijo, na zadovoljivi ravni z Madžarsko in Črno goro,

povečuje se sodelovanje z Italijo, Bosno in Hercegovino, Srbijo in Romunijo. Treba je še veliko storiti, da zagotovimo zadovoljivo sodelovanje z vsemi drugimi državami.

Kakšne pomoči (finančne, materialne, druge) so čebelarji deležni od države? Kako jo pridobijo in kolikšna je?

Sodelovanje in pomoč države se kaže v:

- sofinanciranju državnega čebelarскеga programa;
- uveljavljanju pravice čebelarjev do uporabe cenejšega dizelskega goriva (50 litrov za 30 čebeljih družin);
- država že tretje leto zapored financira zbiranje evidenc čebelarjev in čebeljih družin;
- država vsako leto s programom »Šolski dan medu« odkupi približno 40.000 kozarcev medu za učence prvega razreda osnovne šole;
- za uporabnike enotnega nacionalnega kozarca je analiza medu na račun države;
- ministrstvo za kmetijstvo sofinancira oglaševanje čebelarstva (jumbo plakati, letaki itd.);
- ministrstvo za kmetijstvo je financiralo izdelavo enotnega nacionalnega kozarca za med.

Katera sredstva za zatiranje varoj so čebelarjem dostopna ter kako in kje lahko do njih dostopajo?

Skoraj vsa čebelja zdravila, ki so na voljo v Sloveniji, so na voljo tudi na Hrvaškem.

Ali država čebelarjem sofinancira sredstva za zatiranje varoj in, če da, v kakšnem deležu?

Zdravila kupujemo v veterinarskih ambulantah po izbiri čebelarjev in čebelarji prejmejo povračilo (brez DDV) od državnega čebelarскеga

Škoda na stojišču po potresu v Petrinji

programa. Država strošek krije v višini 50 %, 50 % pa se krije s sredstvi EU.

Katere so največje težave pri oskrbi čebeljih družin, s katerimi se spoprijemajo čebelarji med letom, in kako jih rešujejo?

Trenutno največjo težavo čebeljih družin predstavljajo huda gniloba in slabe letine. Ker verjamemo, da je hude gnilobe veliko več, kot se je odkrije, poskušamo sprejeti nov pravilnik o zatiranju čebeljih bolezni, ki bi to problematiko uredil učinkoviteje.

Katere so glavne čebelje paše na Hrvaškem? Na kakšen način razporejajo čebele na pašo in katero dokumentacijo čebelarji potrebujejo za premik čebel? Koliko čebelarjev po vaši oceni uporablja premik čebel za izkoriščanje oddaljenih paš?

Glavne paše na Hrvaškem so: spomladna cvetlična, oljna ogrščica, robinija, amorfa, lipa, kostanj, sončnica, jesenska cvetlična paša. Na območju Dalmacije so tudi paše na žajblju, sivki, navadnem deraku in kraškem šetraju. Vsak čebelar lahko prevaža na paše, če ima dovoljenje poverjenika za pasišče, ki mu izda pisno dovoljenje. Čebelar se mora vnaprej prijaviti poverjeniku,

ki mu izda pisno dovoljenje, če so izpolnjeni pogoji: potrdilo o zdravstvenem stanju čebel, prosto mesto na pasišču in zadostni pašni viri. Na Hrvaškem je 4149 čebelarjev prevoznikov.

Kakšna je povprečna MPC kg medu, katere so glavne sorte medu, kaj je poleg pridelave medu najpomembnejše ali najhitreje razvijajoč se vidik čebelarstva?

Maloprodajne cene medu so odvisne od regije. Na celinskem območju je cena približno 35–50 kun, v Zagrebu 40–60 kun in na Primorskem 50–70 kun. Glavne sorte medu so zagotovo cvetlični, žajbljev, gozdni (manov), akacijev in kostanjev med. Poleg pridelave medu je trenutno na Hrvaškem največ zanimanja za apiterapijo in pridelavo čebeljega strupa.

Kakšen je delež uvoza medu izven EU v vašo državo? In kakšno imate stališče do uvoza?

Uvoz medu je ena največjih težav našega trga, ker velike količine nizkokakovostnega kitajskega medu prispejo na Hrvaško čez nekatere države EU. Uvoz medu poskušamo znižati s promocijo domačega kakovostnega medu, pakiranega

v enotni nacionalni kozarec, s programom nadzora več izdelkov s strani ministrstva za kmetijstvo. Na ta način želimo pridobiti zaupanje kupcev, da je domači med kakovostnejši od uvoženega, in tako zmanjšati delež uvoženega medu na trgu. Trenutno je v trgovskih verigah večinoma uvoženi med, domači med pa najdemo v majhnem številu čebelarskih podjetij. Čebelarji prodajajo predvsem na domu, tržnicah, sejmihi itd. Ocenjujemo, da je razmerje med uvoženim in domačim medom na trgu približno 50 : 50.

Kako se vam obnese izvajanje spremembe zakonodaje s področja označevanja medu v praksi? Ali ima že ves med, ki je mešanica, označene vse države porekla na nalepki?

Še lani smo v trgovski verigi Spar avstrijskega proizvajalca našli med, ki je bil označen kot »mešanica medu iz EU in zunaj EU«, vendar je bil s posredovanjem HČZ takoj umaknjen s trga. Mislim, da ima zdaj vsak med na Hrvaškem oznako države porekla.

Kakšno je stanje na področju vzreje matic in s kakšnimi izzivi se na tem področju srečujete?

Imeli smo že več zahtev, da bi se dovolilo vzrejati tudi druge rase

čebel, ne samo *Apis mellifera carnica*. Kot HČZ smo takšnim poskusom ostro nasprotovali, ker smo v svojo zakonodajo zapisali, da lahko čebelarimo samo s sivko in nobeno drugo raso čebel. Trenutno imamo veliko vzrejevalcev matic za svoje potrebe, vendar se številni čebelarji pritožujejo, da so lastnosti vzrejenih matic iz leta v leto slabše. Spremeniti moramo mnenje nekaterih vzrejevalcev matic, da je količina pomembnejša od kakovosti. Zaradi tega so nekateri vzrejevalci izgubili licenco.

Ali pri vas delujejo plemenilne oz. testne postaje in ali iz države prejimate kakšne podpore?

Nadzor kakovosti matic opravljajo testne postaje, ki ne delujejo v okviru HČZ, vendar lahko HČZ seveda poda pripombe na nekatere nepravilnosti. Imamo trdno podporo države pri prizadevanjih za ohranitev genetske čistosti in ne dovoljujemo čebelarjenja s čebeljimi družinami niti vzreje matic katere koli druge pasme.

Na kaj ste najbolj ponosni pri razvoju čebelarstva v zadnjem obdobju?

Ponosni smo, da narašča število registriranih čebeljih družin, registriranih čebelarjev in članov zveze, kar je očitno znak, da nekaj delamo prav. Ko bomo uresničili program distribucije medu v enotnem nacionalnem kozarcu v trgovskih verigah, mislim, da bomo lahko resnično ponosni in bomo lahko povedali, da smo za svoje čebelarje in potrošnike naredili veliko.

ČZS

ČZS zbrala 23.488 evrov za pomoč hrvaškim čebelarjem ob potresu

Hrvaško je konec decembra prizadel močan potres, ki je mnogim pustil ogromne materialne in predvsem tudi duševne posledice. Med prizadetimi je tudi več kot 350 čebelarjev, ki so utrpeli škodo tako pri čebelah kot na svojih hišah, da o duševnih stiskah ne govorimo. Po nam znanih ocenah je prizadeta večina čebelnjakov na tem območju, več kot 35 % čebel naj bi propadlo. Še večja žalost pa je, da sta žal za posledicami potresa umrla tudi dva čebelarja – oče in sin. Na tem mestu družini umrlih ČZS izreka iskreno sožalje.

Predsednik ČZS Boštjan Noč je nemudoma ponudil pomoč hrvaškim čebelarjem, stopil v stik s predsednikom hrvaške čebelarske zveze, g. Željkom Vrbosem, s katerim sta v zadnjih letih spletla odličan medsebojni odnos ter vzpostavila zaupanje, sodelovanje, razna partnerstva v projektih ... Na podlagi slišane o stanju na prizadetih območjih je predsednik Noč že med novoletnimi prazniki sklical pisno sejo UO ČZS na temo pomoči hrvaškim čebelarjem. Soglasna podpora upravnega odbora kaže na veliko srce slovenskih čebelarjev, še večje srce pa se kaže ob odzivu na poziv za pomoč. Številni čebelarji, čebelarska društva in zveze, čebelarska podjetja ter poslovni partnerji ČZS so se odzvali in z veseljem lahko sporočimo, da smo 13. januarja 2021 kolegom iz Hrvaške

na račun Čebelarske zveze Hrvaške nakazali 23.488,00 EUR.

Boštjan Noč je ob tej priložnosti dejal: »V nesreči prijatelji nikoli ne smejo ostati sami! Slovenski čebelarji imamo mnogo osebnih prijateljev in znancev med čebelarji na Hrvaškem, nekateri še izpred leta 1990, ko smo slovenski čebelarji bili redni 'gostje' predvsem na akacijevih pasiščih, naša čebelarska društva in zveze se še vedno pogosto odločajo za strokovne ekskurzije na Hrvaško, redno smo gostje čebelarskih sejmov po Hrvaški, skratka vezi med čebelarji sosednih držav so rodile številna

prijateljstva in poznanstva in lahko samo rečem, da čebele povezujejo in združujejo slovenske in hrvaške čebelarje ter da čebele in čebelarji ne poznamo državnih meja, saj nas vse skupaj povezuje čebela! Zavedamo se, da naša finančna pomoč ne bo rešila vseh težav, ki so nastale ob tem grozovitem dogodku. A verjamemo, da bo vsaj delček ublažila situacijo, predvsem pa verjamemo, da bo prizadete čebelarje spremljal tudi dober občutek, da v težki situaciji niso čisto sami in da smo z njimi sosedje, prijatelji ... slovenski čebelarji!«
Predsednik ČZS Boštjan Noč je tudi

Foto: MB